

Tema ...: Histori e shkurtër e Konventes se Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike

Pergatitur nga: Prof.As.Dr.MSc Narin PANARITI

POLITIKAT MJEDISORE (sipas kohes kur ndermerren)

Perballe problemeve te ndryshme mjedisore shtetit i duhet te veproje sipas nje politike te caktuar. Sipas rrethanave ne cdo vend mund te ndiqet politika paraprake, politika reaktive ose politika e voneses. Zgjedhja e politikës qe do te ndiqet ka te beje me kohen e fillimit te zbatimit te saj dhe reflekton preferencen kohore.

Politika paraprake nenkupton qe te merren masa per eleminimin e problemeve mjedisore qe para shfaqjes se tyre apo para se te sigurohet gjithë informacioni shkencor dhe ekonomik i nevojshem.

Politika reaktive sic kuptohet edhe nga vete emri i saj eshte politika qe zbatohet menjehere pas shfaqjes se problemeve mjedisore. Veprimi nepermjet kesaj politike ne fakt mund te jete me i studiuar, ne kuptimin qe problemi mjedisor ne kete rast eshte real dhe me i mundshem per tu njohur sesa problemi i supozuar ne rastin e politikës parandaluese. Njohja e problemit dhe vonesa ne kete rast mund te siguroje nje informacion me te pasur qe mund te ndihmoje per zgjedhje me te lira e me efektive. Pra nenkuptohet qe vonesa ne marrjen e masave shoqerohet me nje pune te dendur kerkimore-shkencore. Ne qofte se vonesa prirret thjesht nga shtyrja e shpenzimeve ne te ardhmen pa u shoqeruar nga aktiviteti kerkimor, atehere perfitimi qe mund te nxirrim humbet. Cdo vonese ne marrjen e masave do te justifikohet vetem ne qofte se perfitimet prej saj do t'i kapercenje shpenzimet.

Politika e voneses ose e shtyrjes se veprimit ne te ardhmen ka ne themel idene se nuk mund te ndermirren veprime per zgjidhjen e problemeve mjedisore ne kushtet e pasigurise, pa i njohur teresisht ato dhe shkaktaret e tyre, sepse ne kete menyre mund te behen shpenzime te kota qe jo vetem nuk do te sillnin perfitime, por ndoshta do te sillnin edhe humbje dhe shoqeria te privohej nga shume te mira te rendesishme.

Duke pranuar opsionin optimist se cdo problem qe del e ka nje zgjidhje teknologjike ne te ardhmen, zgjedhja do te ishte per politiken e voneses, por, ne qofte se ky opsion nuk vertetohet, e ardhmja do te ballafaqohet me shpenzime dhe deme irreversible. Pasigurite ne kete kontekst lidhen me:

- shkaktaret e demit,
- reagimin e klimes
- pragun e pasigurise. (P.sh. nje rritje e nivelit te deteve nga shkrirja e akujve me X cm mund te jete e parendesishme, kurse me X+1 cm jo),
- ndikimin rajonal,
- reagimin shoqeror, etj.

Adaptimi natyror

Ndryshimet klimatike jane graduale. Njerezit i adaptohen atyre ne menyre te pavarur nga nderhyrjet e rendesishme politike te qeverise. Ky lloj adaptimi mund te perfshije fenomene te tilla si:

- migracionet e popullsisë;
- ndryshime në mënyrën e jetesës, p.sh. në modelet e konsumit, të udhëtimit, etj.;
- kryerjen e shpenzimeve mbrojtëse, p.sh. një përdorim më i madh i plehrave kimike për të ruajtur nivelin ekzistues të produktivitetit në bujqësi, etj.

Adaptimi natyror mund të konsiderohet si politika e të mos bërit asgjë, megjithatë nderkohe mund të jenë duke u bërë kërkime shkencore.

Histori e shkurtër e Konventës së Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) dhe Protokollit të Kiotos (Kyoto Protocol -KP)

Idete e para

- 1886 Hipoteza se dioksidi i karbonit mund të rrisë temperaturën mesatare të Tokës
- 1930 Dyshimi i parë se ngrohja në SH.B.A. ishte për shkak të rritjes së përqendrimit të CO₂ në atmosferë
- 1950 Më shumë fonde për kërkime shkencore mbi klimën, motin dhe detin
- 1960 Modelet e para të thjeshta matematikore
- 1970 Lindja e ambientalizmit
- 1979 Konferenca e Parë Botërore e Klimës identifikoi ndryshimin e klimës si një problem urgjent botëror (U krijua Programi Botëror i Klimës)
- 1988 Konferenca e Torontos rekomandoi zhvillimin e një konvente gjithëpërfshirëse globale kuader për të mbrojtur atmosferën

Roli i Kombeve të Bashkuara

- 1988 Ngriti Panelin Nderkombëtar për Ndryshimet Klimatike (IPCC)
- 1990 IPCC kreu Raportin e Parë të Vlerësimit të Ndryshimeve Klimatike që nënvizoi rëndësinë e ndryshimit të klimës si një sfidë me pasoja globale dhe që kërkon bashkëpunim ndërkombëtar. ...
- 1990 Ngriti Komitetin Ndërqeveritar të Negocimit (INC) për UNFCCC
- 1992 Miratoi UNFCCC (në Samitin e Tokës në Rio de Janeiro)
- 1994 21 Mars - Konventa hyri në fuqi

Konventa është traktati kryesor ndërkombëtar për luftimin e ndryshimeve klimatike. Objektivi i saj është të parandalojë ndërhyrjet e rrezikshme të bëra nga njeriu në sistemin global të klimës.

BE dhe të gjitha vendet e saj anëtare janë midis 197 Palëve të Konventës.
Edhe Shqipëria është pale që ne vitin 1992.

Konventa

Objektivi madhor (Neni 2)

“Objektivi madhor ... është arritja, në përputhje me dispozitat përkatëse të Konventës, e stabilizimit të përqendrimeve të Gazeve me Efekt Serrë (GES) në atmosferë në një nivel që do të parandalonte ndërhyrjet e rrezikshme antropogjene në sistemin e klimës. Një nivel i tillë duhet të arrihet brenda një afati kohor të mjaftueshëm për të lejuar ekosistemet të përshtaten natyrshëm me ndryshimet klimatike, për të siguruar që prodhimi i ushqimit nuk është i kërcënuar dhe për të mundësuar zhvillimin ekonomik të vazhdojë në një mënyrë të qëndrueshme.”

Konventa - Parimet

Parimi i Masave Paraprake¹ - mungesa e sigurisë së plotë shkencore nuk duhet të përdoret si justifikim për të shtyrë veprimin kur ekziston kërcënimi i dëmit serioz ose të pakthyeshëm

Parimi i Përgjegjësive të Përbashkëta por të Diferencuara (CBDR) - Palët e vendeve të zhvilluara duhet të marrin drejtimin në luftimin e ndryshimeve klimatike dhe efektet e pafavorshme të tyre

Parimi i Zhvillimit të Qëndrueshëm - politikat dhe masat për të mbrojtur sistemin klimatik duhet të jenë të përshtatshme për kushtet specifike të secilës Palë dhe duhet të integrohen me programet kombëtare të zhvillimit

Palët e Aneksit I	Palët e Aneksit II	Palet Jo-Aneks I, përfshirë Shqipërinë
Australia	Australia	
Austria	Austria	
Bjellorusia* ²		
Belgjika	Belgjika	
Bullgaria*		
Kanada	Kanada	
Croatia		
Republika Çeke *		
Danimarka	Danimarka	
Komuniteti Evropian	Komuniteti Evropian	
Estonia *		
Finlanda	Finlanda	
Franca	Franca	
Gjermania	Gjermania	
Greqia	Greqia	
Hungaria *		
Islanda	Islanda	
Irlanda	Irlanda	
Italia	Italia	
Japonia	Japonia	
Letonia *		
Lichtenstein		
Lituania *		
Luksemburgu	Luksemburgu	
Monako		

¹

² Vendet që ishin në procesin e tranzicionit drejt ekonomise së tregut

Hollandë	Hollandë	
Zelanda e Re	Zelanda e Re	
Norvegjia	Norvegjia	
Polonia *		
Portugalia	Portugalia	
Rumania *		
Federata Ruse *		
Slovakia *		
Slovenia		
Spanja	Spanja	
Suedia	Suedia	
Zvicra	Zvicra	
Turqia	Turqia	
Ukraina *		
Mbretëria e Bashkuar e Britanise se Madhe dhe Irlandes se Veriut	Mbretëria e Bashkuar e Britanise se Madhe dhe Irlandes se Veriut	
Shtetet e Bashkuara të Amerikës	Shtetet e Bashkuara të Amerikës	
Malta		

Konventa - Angazhimet për të gjitha palët (sipas Parimit të Përgjegjësive të Përbashkëta por të Diferencuara)

- Zhvillimi i inventarëve kombëtarë të shkarkimeve antropogjene nga burimet dhe largimi nga perthithesit i të gjitha GES që nuk kontrollohen nga Protokollin e Montrealit duke përdorur metodologjinë krahasuese
- Formulimi, zbatimi, botimi dhe azhurnimi rregullisht i programeve kombëtare dhe/apo rajonale që përmbajnë masa për të zbutur ndryshimin e klimës
- Promovimi dhe bashkëpunimi në zhvillimin, zbatimin dhe përhapjen (përfshirë transferimin) të teknologjive, praktikave dhe proceseve që kontrollojnë, zvogëlojnë ose parandalojnë shkarkimet
- Promovimi, menaxhimi i qëndrueshëm dhe promovimi dhe bashkëpunimi në ruajtjen dhe përmirësimin sipas rastit të perthithesve dhe rezervuarëve të të gjitha GES
- Bashkëpunimi në përgatitjen e adaptimit ndaj ndikimeve të ndryshimit të klimës
- Promovimi dhe bashkëpunimi në kërkime shkencore teknologjike, teknike, socio-ekonomike dhe kërkime të tjera, vëzhgimi sistematik dhe zhvillimi i arkivave të të dhënave
- Promovimi dhe bashkëpunimi në arsim, trajnim dhe ndërgjegjësimin e publikut
- Komunikimi në Konferencën e Palëve të Informacionit në lidhje me zbatimin
- Miratimi i politikave kombëtare dhe marrja e masave përkatëse për zbutjen e ndryshimit të klimës duke kufizuar shkarkimet e tij antropogjene të gazrave serrë dhe duke mbrojtur dhe forcuar perthithesit dhe rezervuarët e tij të gazit
- Komunikimi i informacionit të detajuar mbi politikat dhe masat e tij për zbutjen, për zbulimet parashikimet, vlerësimin e cenueshmërisë, përshtatjen, burimet financiare etj.
- Sigurimi i burimeve të reja dhe shtesë financiare për të përmbushur kostot e plota të dakordesuara nga Palët e vendeve në zhvillim në përmbushjen e detyrimeve të tyre
- Ndihma për Palët e vendeve në zhvillim që janë veçanërisht të prekshme nga efektet e pafavorshme të ndryshimit të klimës në plotësimin e kostove të adaptimit ndaj atyre efekteve anësore.
- Promovimi, lehtësimi dhe financimi sipas rastit i transferimit ose hyrjes të teknologjive dhe njohurive të shëndosha mjedisore për Palët e tjera veçanërisht Palët e vendeve në zhvillim për t'i mundësuar ato të zbatojnë dispozitat e Konventës.

Protokolli i Kiotos

- 1995 COP³ 1 i UNFCCC - të negociohen angazhime më të forta për vendet e zhvilluara
- 1996 Raporti i Dytë i Vlerësimit i publikuar nga IPCC - vlerësimi i informacionit shkencor dhe socio-ekonomik të disponueshëm në atë kohë mbi ndryshimin e klimës.
- 1997 COP 3 miratoi Protokollin e Kiotos
- 2001 Raporti i Tretë i Vlerësimit i publikuar nga IPCC - vlerësimi i informacionit shkencor dhe socio-ekonomik të disponueshëm në atë kohë mbi ndryshimin e klimës.
- 2001 COP 7 miratoi Marrëveshjet e Marrakeshit (rregulla të detajuara për zbatimin dhe arritjen e synimeve të përcaktuara në KP)
- 2005 KP Hyri në fuqi (16 Shkurt)
- 2005 COP / MOP⁴ 1 (Dhjetor Montreal) një nga konferencat më të mëdha ndërqeveritare mbi ndryshimin e klimës. Palet dakordësuan për fillimin pa vonësë të negociatave për zgjatje të Protokollit të Kiotos përtej datës së skadimit të tij 2012 dhe shkurtime më të thella të shkarkimeve të gazrave serrë”

Protokolli është ratifikuar nga 192 i Palëve të UNFCCC, përfshirë BE dhe vendet anëtare të saj.

Edhe Shqipëria është Pale në Protokollin e Kyotos.

Para vitit 2020, Protokolli i Kiotos - instrumenti i vetëm ligjor detyrues në botë për reduktimin e shkarkimeve të gazrave serrë.

Dallimi kryesor midis Konventes dhe Protokollit të Kiotos është se ndërsa Konventa **inkurajon** vendet e industrializuara të pakesojnë shkarkimet e GES, Protokolli i **detyron** ato të bëjnë kështu.

Protokolli mbulon vetëm rreth 12% të shkarkimeve globale sepse shumë shkarkues kryesorë të medhenj nuk janë pjesë e Kyotos.

3 COP- Conference of the Parties - Konferenca e Paleve në Konvente - Organi kryesor vendimmarrës i UNFCCC. Në COP mund të marrin pjesë të gjitha Palët. Përfaqësuesit e biznesit, organizatave ndërkombëtare, grupeve të interesit dhe shoqatave kanë statusin e vëzhguesit.

4 MOP - Meeting of the Parties to the Kyoto Protocol – Mbledhja e Paleve të Protokollit të Kyotos – MOP është organi kryesor vendimmarrës i Kiotos. Përfaqësohen të gjitha Palët e Protokollit. Qeveritë që nuk janë palë marrin pjesë si vëzhgues.

Protokolli i Kiotos - Angazhimet

- Angazhime për Palët e Aneksit I te Konventes. Meqe vendet e industrializuara jane pergjegjesit kryesore per nivelet e larta te GHG-ve ne atmosfere per shkak te aktivitetit industrial me se 150 vjecar, Protokolli i ngarkon pergjegjesine me te madhe atyre sipas parimit “parime te perbashketa por te diferencuara”.
- Periudha e parë (2008-2012) - vendet e industrializuara të angazhuara për të ulur shkarkimet me një mesatare prej 5% nën nivelet e vitit 1990
- Angazhime per kufizimin sasior dhe reduktimin e shkarkimeve
 - te agreguara me të paktën -5% në periudhen 2008 - 2012 krahasuar me 1990
 - Individuale si në Aneksin B te KP: nga -8% në + 10% krahasuar me 1990
- Mekanizmat fleksibile (Zbatimi i Perbashket⁵, Mekanizmi i Zhvillimit te Pastër⁶, Tregtia Nderkombetare e Shkarkimeve⁷)
- Angazhime të tjera (sistemet e inventarit kombëtar, raportimi vjetor)
- Ndarja e pergjegjesive

Shtojca A

Gazrat me efekt serrë (GES)

1. Dioksid karboni (CO₂)
2. Metan (CH₄)
3. Oksid azoti (N₂O)
4. Hidrofluorokarbure (HFC)
5. Perfluorokarbure (PFC)
6. Heksafluorid squfuri (SF₆)

Sektorët / kategoritë e burimit

1. Energjia
2. Djegia e karburantit
3. Industritë e energjisë
4. Industritë prodhuese dhe ndërtimtaria
5. Transporti
6. Sektorë të tjerë
7. Të tjera

5 Joint Implementation – JI

6 Clean Development Mechanism – CDM

7 International Emissions Trade- IET

Shkarkime te leshuara nga lëndët djegëse

1. Lëndët djegëse të ngurta
2. Nafta dhe gazi natyror
3. Të tjera

Proceset industriale

1. Produkte minerale
2. Industria kimike
3. Prodhimi i metaleve
4. Prodhime të tjera
5. Prodhimi i halokarbureve dhe heksafluoridit të squfurit
6. Konsumi i halokarbureve dhe heksafluoridit të squfurit
7. Të tjera

Tretësit/solventet dhe përdorim i produkteve të tjera

Bujqësia

1. Fermentimi enterik
2. Menaxhimi i plehut organik
3. Kultivimi i orizit

Tokat bujqësore

1. Djegia me qellim e savanave
2. Djegia e hapur e mbetjeve bujqësore
3. Të tjera

Mbetjet

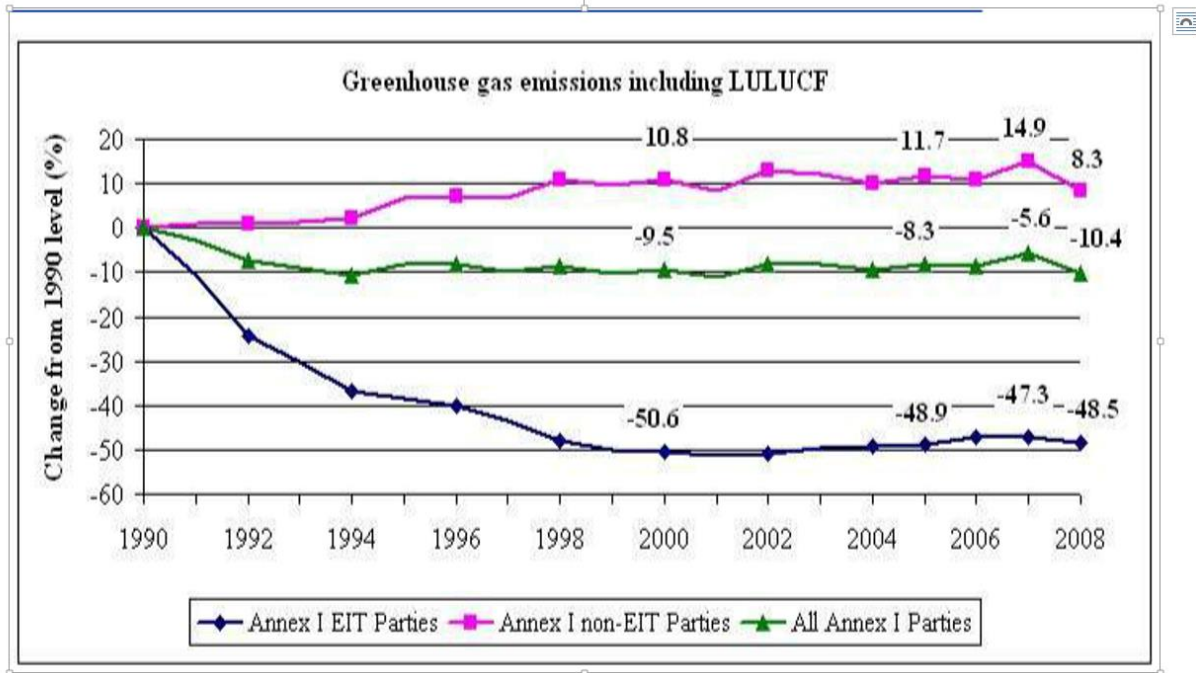
1. Asgjësimi i mbetjeve të ngurta në tokë
2. Trajtimi i ujërave të ndotura
3. Incinerimi i mbetjeve
4. Të tjera

Protokoll i Kiotos - Shtojca B

Parti	%	Parti	%	Parti	%	Parti	%
Australi	108	Finlanda	92	Lihtenshtajni	92	Rusia *	100
Austri	92	Franca	92	Lituania *	92	Sillovakia *	92
Belgjika	92	Gjermania	92	Luksemburgu	92	Sillovenia *	92
Bullgaria *	92	Greqia	92	Monako	92	Spanja	92
Kanada	94	Hungari *	94	Holandë	92	Suedi	92
Kroaci *	95	Islanda	110	Zealanda e re	100	Zvicra	92
Republika Çeke *	92	Irlanda	92	Norvegjia	101	Ukrinë *	100
Danimarka	92	Italia	92	Polonia *	94	MB	92
Estonia *	92	Japonia	94	Portugalia	92	SH.B.A.	93
BE	92	Letoni *	92	Rumani *	92		

Trendet në shkarkimet e GES të Aneksit I

Trends in GHG Emissions of Annex I

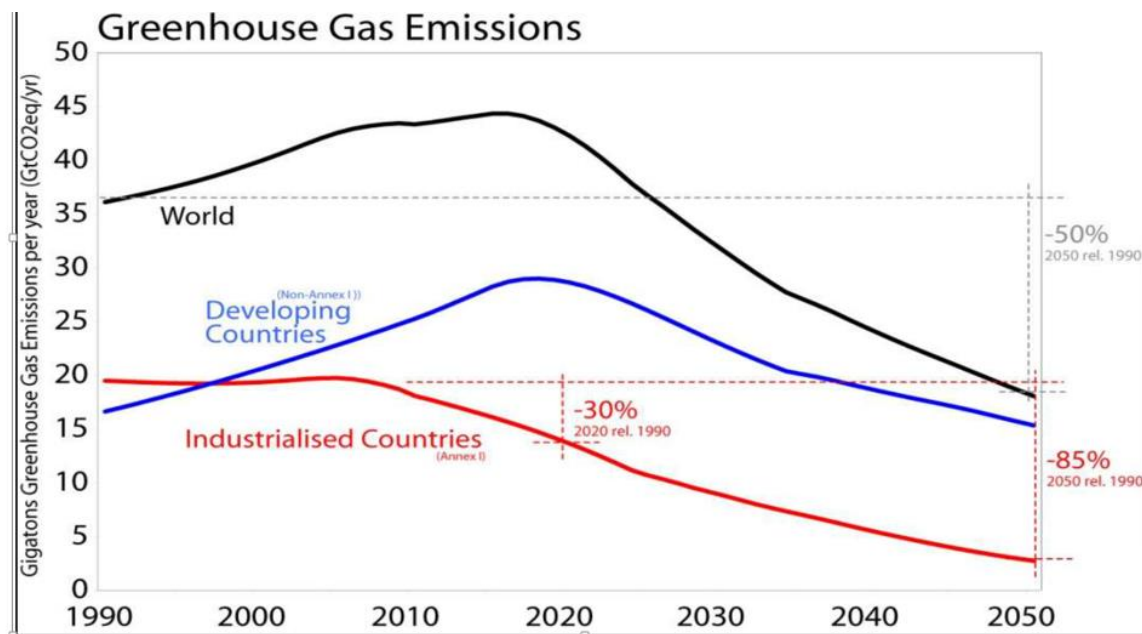

Protokolli i Kiotos - Problemet kryesore

- Synime te ulta per reduktim
- Periudha e shkurter (periudha e parë e angazhimit 2008 - 2012)
- Synimet e reduktimit vetëm për vende të caktuara (Shtojca I)
- Ndryshimet gjeopolitike që ndodhen nga viti 1992 e mbrapa
- Ndryshimet klimatike me te shpejta se c'pritej në 1992

Çfarë është e nevojshme

- Ngritja e temperaturës deri në vitin 2100 me me pak se 2 °C
- Përqendrimi i GES në atmosferë nuk duhet të jetë më i lartë se 450 ppm
- Shkurtime më të thella të shkarkimeve globale (deri në -50% deri në 2052)
- Angazhime më ambicioze ne periudhen e ardhshme nga Palët e Aneksit I (deri -25% deri në -40% deri në vitin 2020 krahasuar me 1990) - zotimet aktuale të Aneksit I janë nga -13% në -19%
- Rregulla të përmirësuara
- Arkitektura e re ligjore

Si të shkojmë në regjimin e ardhshëm të klimës

2007 Grupi ad hoc i punës për veprim afatgjatë bashkëpunues⁸ sipas Konventës - Plani i veprimit Bali

Objektivi:

- për të negociuar një veprim bashkëpunues afatgjatë midis palëve se si të arrihet objektivi i Konventës duke parë një sërë angazhimesh nga të gjitha
- Palët e Konventës (*për të mundësuar zbatimin e plotë efektiv dhe të qëndrueshëm të Konventës përmes veprimeve bashkëpunuese afatgjata tani deri dhe pas 2012*)

Plani i veprimit i Bali

- Një vizion i përbashkët për veprim afatgjatë bashkëpunues përfshirë një qëllim global afatgjatë për zvogëlimin e shkarkimeve
- Veprim i zgjeruar kombëtar / ndërkombëtar për zbutjen e ndryshimit të klientëve
- Për vendet e zhvilluara - caqe absolute
- Për vendet në zhvillim - Veprime zbutëse të përshtatshme kombëtarisht⁹
- Veprim i shtuar në adaptim
- Veprim i shtuar në zhvillimin dhe transferimin e teknologjisë
- Veprim i shtuar për sigurimin e burimeve financiare dhe investimeve për të mbështetur veprimet për zbutjen dhe adaptimin dhe bashkëpunimin teknologjik.

Rruga drejt Parisit

Marrëveshja e Parisit është kulmi i viteve të përpjekjeve nga bashkësia ndërkombëtare për të arritur një marrëveshje universale multilaterale mbi ndryshimin e klimës.

2009 Marrëveshja e Kopenhagës

- Marrëveshja e Kopenhagës është një dokument jo-detyrues i negociuar nga udhëheqësit e rreth 30 vendeve në orët e fundit të konferencës.
- Marrëveshja nuk u miratua si vendim i Kombeve të Bashkuara por është miratuar nga mbi 140 Palë të UNFCCC. Të gjithë elementët kryesorë më pas u zyrtarizuan në Kankun.

2010 Konferenca e Ndryshimit të Klimës në Kankun.

Palet rane dakord

- që ngrohja globale duhet të mbahet nën 2°C krahasuar me temperaturat para-industriale.

⁸ Ad hoc Working Group for Long-term Cooperative Action under the Convention – Bali Action Plan - AWG LCA

⁹ Nationally Appropriate Mitigation Actions- NAMA

- per rregulla më të forta për monitorimin, raportimin dhe verifikimin (MRV) të shkarkimeve dhe të financave per klimen.
- për të bërë plotësisht operacional deri në 2012 një mekanizëm teknologjik për të rritur inovacionin, zhvillimin dhe përhapjen e teknologjive të reja miqësore me klimën.
- të krijojë një Fond të Gjelbër të Klimës për të siguruar financim të projekteve, programeve, politikave dhe aktiviteteve të tjera në vendet në zhvillim përmes dritareve të financimit tematik.

2011 Durban Development of the Durban Climate Change Strategy - COP 17/CMP 7 (Durban)

- Vendosi Platformën Durban për Veprim të Shtuar për të negociuar një kornizë të re ligjore globale që mbulon të gjitha vendet deri në 2015.
- Bëri operative Marrëveshjet e Kankunit dhe ndërtoi mbi to - p.sh.
 - një mekanizëm të ri bazuar në tregu për të rritur me kosto efektive reduktimet e shkarkimeve;
 - një proces që merr në konsideratë çështjet e klimës që lidhen me bujqësinë.

2012 Amendimi i Protokollit të Kyotos në Doha - COP 18/CMP 8 (Doha)

- Finalizoi detajet e periudhës së 2-të të Protokollit të Kyotos 2013-2020.
- U shtua një GES:
- Palët u zotuan të ulnin shkarkimet me të paktën 18% në nivelet e vitit 1990.
- Dakordesi një plan pune për negociatat mbi marrëveshjen e re globale.
- Operacionalizoi mekanizmin e teknologjisë të vendosur në Kankun dhe nisi një program pune për mekanizmin e tregut të vendosur në Durban.

2013 Varshavë - COP 19 / CMP 9 (Varshavë)

- U ra dakord për një plan kohor për vendet që të paraqesin kontributet e tyre të synuara (INDC¹⁰) për marrëveshjen e re globale të klimës dhe për mënyrat për të përshpejtuar përpjekjet para vitit 2020.
- U vendos një mekanizëm për të adresuar humbjet dhe dëmet e shkaktuara nga ndryshimi i klimës në vendet në zhvillim të ndjeshëm.
- Te përmirësohet zbatimi i masave të rena dakord tashmë - p.sh. mbi financimin e klimës, REDD +, dhe transparencën e raportimit për shkarkimet.

2014 Lima COP 20 / CMP 10 (Lima)

- Kërkohej që të gjitha vendet të përshkruajnë kontributet e tyre të synuara për marrëveshjen e vitit 2015 në mënyrë të qartë, transparente dhe të kuptueshme.

¹⁰ Intended National Determined Contribution

- ranë dakord për elementet e projektit për marrëveshjen dhe përshpejtimin e veprimeve para vitit 2020.

Axhenda globale e veprimit për klimën

Jashtë negociatave zyrtare ndërqeveritare, vende, qytete dhe rajone, bizneset dhe anëtarët e shoqërisë civile në të gjithë botën tashmë po ndërmarrin veprime për klimën.

2016 Partneriteti i Marrakeshit për veprimin global për klimën

Partneriteti i Marrakeshit për Veprimin Global të Klimës filloi në 2016 deri në

- katalizojë veprimin mbi ndryshimin e klimës nga të gjithë lojtarët
- rritja e mëtejshme e ambicies para vitit 2020 dhe
- mbështesin Marrëveshjen e Parisit.

Ajo bazohet në Axhendën e Veprimit Lima-Paris 2014 e cila bashkoi iniciativa të mëdha me synimin për të galvanizuar kontributin e aktorëve jo-shtetërorë.

Partneriteti ka shtatë fusha tematike:

- Përdorimi i tokës
- Oqeanet dhe zonat bregdetare
- Uji
- Vendbanimet njerëzore
- Transporti
- Energjia
- Industria

Marrëveshja e Parisit

Marrëveshja e Parisit: bota bashkohet për të luftuar ndryshimin e klimës

Marrëveshja e Parisit përcakton një kornizë globale për të shmangur ndryshimin e rrezikshëm të klimës duke kufizuar ngrahjen globale në nën 2 ° C dhe duke ndjekur përpjekjet për ta kufizuar atë në 1.5 ° C. Ai gjithashtu synon të forcojë aftësinë e vendeve për t'u marrë me ndikimet e ndryshimit të klimës dhe t'i mbështesë ato në përpjekjet e tyre.

Marrëveshja e Parisit është marrëveshja e parë universale, ligjrisht e detyrueshme për ndryshimin e klimës, e miratuar në konferencën e klimës në Paris (COP21) në dhjetor 2015.

BE dhe shtetet e saj anëtare janë midis 190 Palëve të Marrëveshjes së Parisit. BE zyrtarisht ratifikoi marrëveshjen në 5 tetor 2016, duke mundësuar kështu hyrjen e saj në fuqi në 4 nëntor 2016. Që marrëveshja të hyjë në fuqi, të paktën 55 vende që përfaqësojnë të paktën 55% të emisioneve globale duhej të depozitonin instrumentet e tyre të ratifikimit.

Elementet kryesore

Marrëveshja e Parisit është një urë lidhëse midis politikave të sotme dhe neutralitetit të klimës para fundit të shekullit.

Zbutja: reduktimi i shkarkimeve

Qeveritë ranë dakord

- një qëllim afatgjatë për të mbajtur rritjen e temperaturës mesatare globale në nën 2 ° C mbi nivelet para-industriale;
- të synojë të kufizojë rritjen në 1.5 ° C, pasi kjo do të zvogëlonte ndjeshëm rreziqet dhe ndikimet e ndryshimit të klimës;
- mbi nevojën që shkarkimet globale të arrijnë pikun sa më shpejt të jetë e mundur, duke pranuar se kjo do të zgjasë më shumë për vendet në zhvillim;
- për të ndërmarrë reduktime të shpejta pas kësaj në përputhje me shkencën më të mirë të disponueshme, në mënyrë që të arrihet një ekuilibër midis shkarkimeve dhe heqjeve në gjysmën e dytë të shekullit.

Si një kontribut në objektivat e marrëveshjes, vendet kanë paraqitur plane gjithëpërfshirëse kombëtare të veprimit për klimën (kontribute të përcaktuara në shkallë vendi, NDC). Këto nuk janë ende të mjaftueshme për të arritur objektivat e rënë dakord të temperaturës, por marrëveshja gjurmon rrugën për veprime të mëtejshme.

Transparenca dhe stokimi global i aksioneve

Qeveritë ranë dakord të

- bashkohen çdo 5 vjet për të vlerësuar përparimin kolektiv drejt qëllimeve afatgjata dhe për të informuar Palët në azhurnimin dhe rritjen e kontributeve të tyre të përcaktuara në shkallë vendi;
- raportojnë tek njëri-tjetri dhe publiku se si po zbatojnë veprimet klimatike;
- ndjekin përparimin drejt angazhimeve të tyre sipas Marrëveshjes përmes një sistemi të fuqishëm të transparencës dhe llogaridhënies.

Adaptim

Qeveritë ranë dakord të

- forcojnë aftësinë e shoqërive për t'u marrë me ndikimet e ndryshimit të klimës;
- të sigurojnë mbështetje të vazhdueshme dhe të zgjeruar ndërkombëtare për adaptimin në vendet në zhvillim.

Humbja dhe dëmtimi

Marrëveshja gjithashtu

- njeh rëndësinë e shmangies, minimizimit dhe adresimit të humbjeve dhe dëmtimeve që lidhen me efektet e pafavorshme të ndryshimit të klimës;
- pranon nevojën për të bashkëpunuar dhe forcuar mirëkuptimin, veprimin dhe mbështetjen në fusha të ndryshme siç janë sistemet e paralajmërimit të hershëm, gatishmëria për emergjencë dhe sigurimi i rezikut.

Roli i qyteteve, rajoneve dhe autoriteteve lokale

Marrëveshja njeh rolin e aktorëve jo-palë në adresimin e ndryshimeve klimatike, përfshirë qytetet, autoritetet e tjera nënkombëtare, shoqërinë civile, sektorin privat dhe të tjerët.

Ata janë të ftuar të

- rritin përpjekjet e tyre dhe mbështesin veprimet për të zvogëluar shkarkimet;
- të ndërtojë qëndrueshmëri dhe të ulë ndjeshmërinë ndaj efekteve anësore të ndryshimit të klimës;
- mbështesin dhe promovojnë bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar.

Mbështetje

- BE dhe vendet e tjera të zhvilluara do të vazhdojnë të mbështesin veprimet klimatike për të zvogëluar shkarkimet dhe për të ndërtuar qëndrueshmëri ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike në vendet në zhvillim.
- Vendet e tjera inkurajohen të sigurojnë ose vazhdojnë të ofrojnë një mbështetje të tillë vullnetarisht.
- Vendet e zhvilluara synojnë të vazhdojnë qëllimin e tyre ekzistues kolektiv për të mobilizuar 100 miliardë dollarë në vit deri në vitin 2020 dhe ta zgjasin atë deri në vitin 2025. Një qëllim i ri dhe më i lartë do të përcaktohet pas kësaj periudhe.

Rregullorja e Katowicës

Paketa Katowice e miratuar në konferencën e KB për klimën (COP24) në dhjetor 2018 përmban rregulla, procedura dhe udhëzime të përbashkëta dhe të hollësishme që operacionalizojnë Marrëveshjen e Parisit.

Ai mbulon të gjitha fushat kryesore duke përfshirë transparencën, financat, zbutjen dhe adaptimin, dhe siguron fleksibilitet për Palët që kanë nevojë për të në dritën e kapaciteteve të tyre, ndërsa u mundëson atyre të zbatojnë dhe raportojnë mbi angazhimet e tyre në një mënyrë transparente, të plotë, të krahasueshme dhe të qëndrueshme.

Kjo gjithashtu do t'u mundësojë Palëve që të rrisin në mënyrë progresive kontributet e tyre në trajtimin e ndryshimeve klimatike, në mënyrë që të përmbushin qëllimet afatgjata të marrëveshjes.

Axhenda globale e veprimit të klimës

Jashtë negociatave zyrtare ndërqeveritare, vendet, qytetet dhe rajonet, bizneset dhe anëtarët e shoqërisë civile në të gjithë botën po ndërmarrin veprime për të përshpejtuar veprimin bashkëpunues të klimës në mbështetje të Marrëveshjes së Parisit nën Agjendën Globale të Veprimit për Klimën.

Roli i BE-së

BE ka qenë në krye të përpjekjeve ndërkombëtare për të luftuar ndryshimin e klimës. Ishte thelbësore në ndërmjetësimin e P

Programi Evropian i Ndryshimit të Klimës

Komisioni Evropian krijoi Programin Evropian të Ndryshimit të Klimës (ECCP) në 2000 për të ndihmuar në identifikimin e politikave dhe masave më mjedisore dhe me kosto efektive që mund të merren në nivelin Evropian për të ulur shkarkimet e gazeve serrë.

Qëllimi i menjëhershëm ishte të ndihmonte që BE të përmbushte objektivin e saj për uljen e shkarkimeve sipas Protokollit të Kiotos.

Programi i ndërtuar mbi aktivitetet e mëparshme të lidhura me emisionet në nivelin e BE-së, siç është strategjia e parë e Komunitetit për të kufizuar shkarkimet e CO2 dhe për të përmirësuar efikasitetin e energjisë (1991) dhe iniciativat në fushën e energjisë së rinovueshme dhe menaxhimin e kërkesës për energji.

Ai gjithashtu u bashkua me Programin e Gjashtë të Veprimit Mjedisor të BE (2002-2012) dhe Strategjinë e Zhvillimit të Qëndrueshëm.

Programi u koordinua nga një Komitet Drejtues dhe u zhvillua përmes një procesi konsultativ me shumë aktorë që përfshin Komisionin, Shtetet Anëtare, industrinë dhe grupet mjedisore.

Programi Evropian i Ndryshimit të Klimës¹¹

ECCP e parë (2000-2004) shqyrtoi një gamë të gjerë të sektorëve të politikave dhe instrumenteve me potencial për uljen e shkarkimeve të gazeve serrë.

Grupet e punës:

- Mekanizmat fleksibël: tregtimi i shkarkimeve
- Mekanizmat fleksibël: Mekanizmi i Zbatimit të Përbashkët dhe Zhvillimit të Pastër
- Furnizimi me energji
- Kërkesa për energji
- Eficenca e energjisë në pajisjet e përdorimit përfundimtar dhe proceset industriale
- Transporti
- Industria (nën-grupet për gazrat e fluorizuar, lëndët e para të rinovueshme dhe marrëveshjet vullnetare)
- Kërkime
- Bujqësia
- Perthithesit në tokat bujqësore
- Perthithesit që lidhen me pyjet

Secili grup pune identifikoi opsionet dhe potencialin për zvogëlimin e shkarkimeve bazuar në raportin kosto/perfitime, si dhe ndikimet në fusha të tjera të politikave dhe përfitimet e mundshme prej tyre, për shembull në drejtim të sigurisë së energjisë dhe cilësisë së ajrit.

Një nga nismat më të rëndësishme dhe inovative që rezultoi nga ECCP-ja e parë është sistemi i tregtimit të shkarkimeve të BE-së.

¹¹ European Climate Change Program - ECCP

ECCP e dytë i nisur në 2005 eksploroji opsione të mëtejshme me kosto efektive për zvogëlimin e shkarkimeve të gazeve serrë në sinergji me strategjinë e Lisbonës të BE për rritjen e rritjes ekonomike dhe krijimin e vendeve të punës.

Grupet e punës:

- Rishikimi i ECCP për të lehtësuar dhe mbështetur zbatimin e përpalesive të identifikuara në fazën e parë (5 nëngrupe: transporti, furnizimi me energji, kërkesa për energji, gazrat jo CO₂, bujqësia)
- Aviacioni
- CO₂ dhe makina
- Kapja dhe ruajtja e karbonit
- Përshtatja me efektet e ndryshimit të klimës
- Reduktimi i shkarkimeve të gazeve serrë nga anijet

Masat shtesë u hetuan për mekanizmat fleksibël, bujqësinë, perthithesit në tokat bujqësore dhe pyjet.

Një numër veprimesh specifike të identifikuara gjatë fazës së parë u zhvilluan gjithashtu më tej - p.sh. skema e auditimit dhe menaxhimit të energjisë E2MAS, Nisma Motor Challenge dhe promovimi i burimeve të rinovueshme në aplikimet e ngrohjes.

Strategjitë dhe synimet e BE për klimën

BE ka vendosur objektiva për uljen e emetimeve të gazeve serrë në mënyrë progresive deri në 2050.

Synimet kryesore të klimës dhe energjisë janë vendosur në:

- Paketa e klimës dhe energjisë 2020
- Korniza e klimës dhe energjisë e vitit 2030

Këto synime janë përcaktuar për të vendosur BE-në në rrugën e duhur për të arritur transformimin drejt një ekonomie me karboni të ulët siç detajohet në strategjinë afatgjatë 2050.

BE ndjek progresin e saj në uljen e emetimeve përmes monitorimit dhe raportimit të rregullt. Para se të propozojë politika të reja, Komisioni vlerëson me kujdes ndikimet e tyre të mundshme.

Paketa e klimës dhe energjisë 2020

Paketa 2020 është një grup i legjislacionit detyrues për të siguruar që BE i përmbush objektivat e saj për klimën dhe energjinë për vitin 2020.

Paketa përcakton tre objektiva kryesorë:

- 20% ulje e emetimeve të gazeve serrë (nga nivelet e vitit 1990)
- 20% të energjisë së BE-së nga burimet e ripërtëritshme
- 20% përmirësim i efikasitetit të energjisë

Synimet u vendosën nga udhëheqësit e BE-së në 2007 dhe u miratuan në legjislacion në 2009. Ata janë gjithashtu objektiva kryesorë të strategjisë Evropa 2020 për një rritje të mençur, të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse.

Korniza e Klimës dhe Energjisë 2030 - ambicia ekzistuese

Synimet kryesore për vitin 2030:

- Të paktën 40% ulje të emetimeve të gazrave serë (nga nivelet e vitit 1990)
- Të paktën 32% e aksioneve për energjinë e rinovueshme
- Të paktën 32.5% përmirësim i efikasitetit të energjisë

Synimi i gazit serë prej 40% zbatohet nga Sistemi i Tregtimit të Emisioneve të BE-së, Rregullorja e Ndarjes së Përpjekjeve me synimet e uljes së emetimeve të Shteteve Anëtare dhe Rregullorja e Përdorimit të Tokës, ndryshimit të përdorimit të tokës dhe pyjeve. Në këtë mënyrë, të gjithë sektorët do të kontribuojnë në arritjen e objektivit 40% nga të dy, duke zvogëluar emetimet dhe duke rritur heqjet.

Të tre pjesët e legjislacionit për klimën tani do të azhurnohen me qëllim që të zbatohet caku i propozuar për të zvogëluar emetimet e gazeve serë të paktën 55%. Komisioni do të paraqesë me propozimet deri në qershor 2021.

Sistemi i qeverisjes

Një proces transparent dhe dinamik i qeverisjes do të ndihmojë në realizimin e objektivave të klimës dhe energjisë 2030 në një mënyrë efikase dhe koherente.

BE ka miratuar rregulla të integruara të monitorimit dhe raportimit për të siguruar përparim drejt synimeve të saj të klimës dhe energjisë 2030 dhe angazhimeve të saj ndërkombëtare sipas Marrëveshjes së Parisit.

Bazuar në parimet e rregullimit më të mirë, procesi i qeverisjes përfshin konsultime me qytetarët dhe palët e interesit.

Planet kombëtare të energjisë dhe klimës

Sipas sistemit të qeverisjes, nga Shtetet Anëtare kërkohet të miratojnë plane të integruara kombëtare të energjisë dhe klimës (NECP) për periudhën 2021-2030. Shtetet Anëtare duhej të paraqisnin projekt planet e tyre deri në fund të 2018 dhe planet përfundimtare deri në fund të 2019.

Strategjitë kombëtare afatgjata

Nën sistemin e qeverisjes, nga Shtetet Anëtare kërkohet të zhvillojnë strategji kombëtare afatgjata dhe të sigurojnë qëndrueshmëri midis këtyre strategjive dhe NECP-ve të tyre.

Përfitimet

Një qasje e bashkuar për periudhën deri në 2030 ndihmon në sigurimin e sigurisë rregullatore për investitorët dhe koordinimin e përpjekjeve të vendeve të BE.

Kuadri ndihmon në drejtimin e progresit drejt një ekonomie neutral ndaj klimës dhe ndërtimin e një sistemi energjetik që:

- siguron energji të përballeshme për të gjithë konsumatorët;
- rrit sigurinë e furnizimeve të energjisë të BE-së;
- zvogëlon varësinë tonë nga importi i energjisë;
- krijon mundësi të reja për rritje të qëndrueshme dhe punë të gjelbërta, dhe
- sjell përfitime mjedisore dhe shëndetësore - p.sh. përmes ndotjes së zvogëluar të ajrit.

Strategji afatgjatë 2050

Performance neutrale ndaj klimes deri në vitin 2050

BE synon të jetë neutral ndaj klimës deri në vitin 2050 - një ekonomi me emisione zero të gazeve serrë. Ky objektivi është në zemër të Marrëveshjes së Gjellbër Evropiane dhe në përputhje me angazhimin e BE për veprimet globale të klimës sipas Marrëveshjes së Parisit.

Kalimi në një shoqëri neutrale ndaj klimës është njëkohësisht një sfidë urgjente dhe një mundësi për të ndërtuar një të ardhme më të mirë për të gjithë.

Të gjitha pjesët e shoqërisë dhe sektorët ekonomikë do të luajnë një rol - nga sektori i energjisë tek industria, lëvizshmëria, ndërtesat, bujqësia dhe pylltaria.

BE mund të udhëheqë rrugën duke investuar në zgjidhje reale teknologjike, duke fuqizuar qytetarët dhe duke rreshtuar veprimet në fushat kyçe siç janë politika industriale, financat dhe kërkimi, duke siguruar drejtësi sociale për një tranzicion të drejtë.